

Asia: VN/33734/2023

Valtion asuntorahaston lakkauttaminen ja valtion tukeman asuntotuotannon takausmaksut

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

THL kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Lausunto keskittyy valtion asuntorahaston lakkauttamisen vaikutuksiin väestön hyvinvoinnin ja asuntopolitiikan pitkäjänteisen toteuttamisen näkökulmista. Valtion tukeman asuntotuotannon takausmaksuihin THL:llä ei ole lausuttavaa.

Valtion asuntorahaston lakkauttamisen vaikutukset kytkeytyvät olennaisesti muihin viimeaikaisiin muutoksiin. Erityisen merkittävä muutos on korkotukilainojen hyväksymisvaltuuden alentaminen julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2026–2029. Tämän myötä valtion tukema asuntotuotanto vähenee. Esityksessä mainitut perustelut rahaston lopettamiselle eivät perustele tätä alentamista. Pelkkä asuntorahaston lakkauttaminen olisi seuraamuksiltaan neutraalimpi, jos ei samanaikaisesti alennettaisi hyväksymisvaltuuksia.

Valtion asuntorahaston lakkauttamisella on yhteisvaikutuksia myös viimeaikaisten sosiaaliturvaan tehtyjen muutosten kanssa. Esimerkiksi asumistukeen ja toimeentulotuesta korvattaviin asumismenoihin eli asumisen kysyntätukiin on tehty leikkauksia, jotka lisäävät tarvetta edullisille vuokra-asunnoille. Samalla asuntorahaston lakkauttamisen ja hyväksymisvaltuuden alentamisen myötä vähenevät asumisen tarjontatuet lisäävät asumistuen ja toimeentulotuen tarvetta. Yhdessä nämä muutokset voivat johtaa toisaalta toimeentulo-ongelmien kasvuun, toisaalta pienituloisten asuinolojen heikkenemiseen ja voimakkaampaan keskittymiseen halvemman asumisen alueille.

Asuntorahaston lakkauttamisen ja korkotukilainojen hyväksymisvaltuuden alentamisen myötä valtion tukema vuokra-asuntotuotanto kohdentuu entistä selvemmin asuntomarkkinoilla kaikkein heikoimmassa asemassa oleville. Näin ollen vaikutusten voidaan olettaa olevan suurimpia niihin, jotka eivät ole kaikkein pienituloisimpia, mutta siinä määrin heikossa asemassa, että vapaarahoitteisessa asunnossa asuminen tulee hyvin kalliiksi suhteessa tuloihin. Etenkin kalliin

asumisen seuduilla tällaisten kotitalouksien toimeentulo ja asuinolot voivat kärsiä. Tässä ryhmässä voidaan olettaa lapsiperheiden korostuvan enemmän kuin kaikkein pienituloisimmissa. Erityisryhmien investointiavustusten vähenemisen myötä myös erityisryhmiin kuuluvien asumistilanne voi vaikeutua.

Edellä kuvattujen vaikutusten lisäksi valtion asuntorahaston lakkauttaminen voi vaikeuttaa pitkäjänteisen asuntopoliitiikan toteuttamista, kuten esityksessä todetaan. Esimerkiksi taloudellisten laskusuhdanteiden aikana tapahtuva valtion tukema rakentaminen oletettavasti vaikeutuu. Mikäli asuntorahasto lakkautetaan, tulisi selvittää muita mahdollisuuksia asuntopoliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi yksittäisistä talousarviovuosista riippumattomasti.

Kauppinen Timo
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL